

Avsaknad av tjänstepension

Hur mycket behöver man spara för att kompensera för detta?

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Eget sparande från befintlig inkomst.....	2
Eget sparande från ökad lön	3

Avsaknad av tjänstepension

De som saknar tjänstepension har i medeltal cirka 25 procent lägre pension i jämförelse med de som har en tjänstepension. Ett sätt att kompensera för detta är eget sparande. Sätten att spara på är många och Pensionsmyndigheten går igenom flera av sparformerna i rapporterna *Spara till pension som företagare* och *Eget sparande till pension – en konsumentvägledning*. Den här promemorian går inte närmare in på de olika sparformerna utan belyser istället hur mycket mer någon som saknar tjänstepension behöver spara själv. Som alternativ sparform vid avsaknad av tjänstepension presenteras ett avdragsgillt sparande såsom ett individuellt pensionssparande eller en pensionsförsäkring.

För de som saknar tjänstepension finns fortfarande möjligheten till individuellt pensionssparande (IPS).¹ Det gäller oavsett om man är anställd eller företagare. Individuellt pensionssparande innebär ett skatteavdrag i deklarationen för sparbeloppet. Sparandet kan tidigast tas ut från 55 års ålder och normalt tas det individuella pensionssparandet ut i samband med den allmänna pensionen och tjänstepensionen. När det individuella privata pensionssparandet betalas ut beskattas det som inkomst av tjänst. En privat pensionsförsäkring omfattas av samma regler som ovan men är tillskillnad från ett individuellt pensionssparande inte ett rent sparande utan en traditionell- eller fondförsäkring.

För de allra flesta krävs ett sparande på minst 4,5 procent av inkomsten för att få samma pension som sina kollegor med tjänstepension. För de som har inkomster som överstiger 39 063 kronor per månad (2018) krävs dock ett högre sparande vilket visas nedan i tabell 1.

Anställda utan tjänstepension bör begära att de kompenseras för detta genom att istället få en högre lön så att det kan spara själva. Frågan är dock hur mycket lönen måste öka om hela ökningen sparas i syfte att få samma pensionsutfall som om den anställde hade haft tjänstepension? För de flesta krävs en ökning med åtminstone 3,8 procent för att på detta sätt kompensera för avsaknaden av tjänstepension. Att ökningen är lägre än de 4,5 procent som många får avsatt till sin tjänstepension beror på att även inkomstpensionen ökar. För inkomster under 42 031 kronor per månad (2018) kommer den ökade löneinkomsten medföra att nya allmänna pensionsrätter tjänas in som vid pensioneringen förstärker pensionen. I avsnittet nedan om ökad lön och eget sparande redovisas hur mycket högre lönen och därmed det egna sparandet behöver vara för att helt kompensera för en avsaknad av tjänstepensionen.

¹ Upp till 7,5 inkomstbasbelopp, vilket motsvarar 468 750 kronor 2018.

Eget sparande från befintlig inkomst

De med inkomster upp till 39 063 kronor per månad² (2018) behöver spara minst 4,5 procent av lönen för att få ihop ett sparkapital som motsvarar den kollektivavtalade tjänstepensionens. För de med inkomster över 39 063 kr/månad krävs ett högre sparande som andel av lönen eftersom avsättningen till kollektiv avtalad tjänstepension är 30 procent av löneinkomster som överstiger 39 063 kronor per månad. En lön på 60 000 kronor per månad kräver ett sparande som är drygt 13 procent av inkomsten för att sparandet ska motsvara inbetalningen till tjänstepensionen. Motsvarande sparkvot för en person som har en lön på 75 000 kronor per månad är nästan 17 procent.

Tabell 1. Eget sparande som andel av löneinkomsten för att kompensera för utebliven tjänstepension 2018

Månadsinkomst	Sparande
0-39 000	4,5%
40 000	5,1%
45 000	7,9%
50 000	10,1%
55 000	11,9%
60 000	13,4%
75 000	16,7%

Det egna sparandet minskar givetvis konsumtionsutrymmet under den period som sparandet sker. Konsumtionsmöjligheten minskas dock inte med hela sparandet eftersom avdrag mot den beskattningsbara inkomsten medges för det individuella sparandet³. När sparandet sedan betalas ut beskattas det som inkomst av tjänst. Det innebär en fördel för dem som idag betalar statlig inkomstskatt och som vid uttaget sannolikt får en lägre skatt. Att det individuella pensionssparandet är låst till 55 år kan för vissa vara en nackdel. Samtidigt är sparandet tänkt att vara till pension och för andra kan det därför vara bra att pengarna är låsta.

² Avdraget för privat pensionssparande påverkar och minskar den beskattningsbara inkomsten men även underlaget, arbetsinkomsten, för jobbskatteavdraget.

³ Uttaget av det tidigare sparande beskattas under inkomst av tjänst och inte som inkomst av kapital. Uttaget eller sparande påverkar inte den pensionsgrundande inkomsten. Uttaget kan påverka och reducera eventuellt bostadstillägg.

Eget sparande från ökad lön

Räkneexemplen nedan utgår från att individen gör avdrag i deklarationen för ett privat pensionssparande. Exemplen utgår från en person som antas vara född 1995, börjar arbeta vid 25 års ålder och går i pension vid 65 respektive vid den alternativa pensionsåldern^{4,5}. En löneökning som i sin helhet sparas kommer inte att påverka konsumtionsutrymmet under sparperioden eftersom sparandet medger ett avdrag i deklarationen från den taxerade inkomsten och därmed påverkas inte inkomstskatten.

I tabellerna nedan redovisas hur stor inkomstökning och sparande som krävs vid dagens löneinkomst för att kompensera för att man saknar tjänstepension i sin anställning (i beräkningarna utgår vi från tjänstepensionsavtalet SAF-LO). Beloppen ska enbart ses som riktmärken då utfallet är beräknat för vissa typfall. De sparade pensionsbeloppen motsvarar de inbetalningar som arbetsgivaren sätter av till dem som har kollektivavtalad tjänstepension. Tabellen nedan visar med andra ord vilken inkomstökning som krävs för att få samma pension med eget pensionssparande under förvärvsaktiv ålder som för den som har en tjänstepension via sin arbetsgivare. Inkomstökningen och sparandet kompenserar endast för avsaknad av tjänstepension och inte för andra försäkringar som ingår i kollektivavtalen såsom sjukpension och ersättning i samband med dödsfall.

Tabell 2. Löneinkomst och den inkomstökning och individuellt pensionssparande som är nödvändig för att kompensera för utebliven tjänstepension. Pensionering vid 65 års ålder och uttryckt i dagens lönenivå

Dagens löneinkomst (kronor per månad)	20 000	30 000	40 000	60 000	75 000
Ökat sparande och inkomstökning som krävs (kronor)	760	1 140	1 940	8 040	12 540
Ökat lön och sparande som krävs utifrån dagens löneinkomst (procent)	3,8	3,8	4,9	13,4	16,7

För inkomster upp till 39 063 kronor per månad behöver sparandet vara 3,8 procent vilket är lägre än de 4,5 procent som presenterades i tabell 1. Skälet är att löneökningen påverkar och höjer den pensionsgrundande inkomsten

⁴ 69,7 års ålder motsvarar Pensionsmyndighetens alternativa pensionsålder för årskullen född 1995 som beskriver hur mycket längre årskullen behöver arbeta för att få lika stor allmän pension, mätt som andel av slutlönen, som han eller hon hade fått om livslängden inte hade ökat sedan 1995. Den alternativa pensionsåldern är ett sätt att beskriva den ökade livslängdens effekt på den allmänna pensionen.

⁵ Lönen antas öka med 1,8 procent per år framöver och avkastning på fonderat kapital efter avgifter är reallt 3,5 procent per år, vilket är i enlighet med prognosstandard. Beräkningarna är gjorda i Pensionsmyndighetens typfallsmodell.

vilket i sin tur ökar den allmänna pensionen. För inkomster över 39 063 kronor per månad krävs ett större sparande för att kompensera för den uteblivna tjänstepensionen, som över inkomstgränsen är 30 procent av överskjutande lön. Samtidigt ger inkomster upp till 42 031 kronor per månad (2018) fortsatt ökad allmän pension vilket innebär att det ökade sparandet fortfarande inte behöver kompensera tjänstepensionen fullt ut. Vid inkomster över 42 031 kronor per månad (2018) behöver dock avsaknaden av tjänstepensionen kompenseras fullt ut med ökad lön.

Nedan redovisas motsvarande tabell för vilken inkomstökning som krävs för utebliven tjänstepension när pensionering sker vid den alternativa pensionsåldern.

Tabell 3 Löneinkomst och den inkomstökning och individuellt pensionssparande som är nödvändig för att kompensera för utebliven tjänstepension. Pensionering vid alternativ ålder för någon född 1995 (69,7 år) och uttryckt i dagens lönenivå

Dagens löneinkomst (kronor per månad)	20 000	30 000	40 000	60 000	75 000
Ökat sparande och inkomstökning som krävs (kronor)	730	1 080	1 820	7 300	11 300
Ökat lön och sparande som krävs utifrån dagens löneinkomst (procent)	3,6	3,6	4,55	12,2	15,1

Skälet till att det krävs ett lägre sparande i tabell 3 jämfört med tabell 2 är att inga nya pensionsrätter tjänas efter 65 års ålder i de flesta kollektivavtalade tjänstepensionerna (inklusive tjänstepensionsavtalet SAF-LO som beräkningarna utgår ifrån) medan det egna sparandet fortsätter även efter 65 års ålder fram till den alternativa pensionsåldern (69,7 år) i tabell 3.⁶

⁶ För anställda inom kommunala tjänstepensionsavtalet (KAP-KL) ges pensionsrätter så länge individen arbetar. Inom det statliga avtalet för yngre (födda 1998 och senare, PA 16 avtalet) ges pensionsrätter fram till LAS-åldern (lagen om anställningsskydd som upphör idag efter 67 års ålder). Även intjänandet till tjänstepensionen varierar mellan avtalsområdena: SAF-LO avtalet för privata arbetare börjar intjänandet vid 22 års ålder, för privata tjänstemän (ITP) börjar intjänandet vid 25 års ålder, kommunal och landstingsanställda (KAP-KL avtalet) samt för yngre statsanställda (födda 1998 eller senare, PA 16 avtalet) börjar intjänandet redan vid första kronan oavsett ålder. Statsanställda som är födda före 1998 (PA03 avtalet) börjar intjänandet till tjänstepensionen vid 23 års ålder.

www.pensionsmyndigheten.se